

Els portaveus de Déu

Antoni Batista

ELS PORTAVEUS DE DÉU

FRAGMENTA EDITORIAL

Publicat per FRAGMENTA EDITORIAL
Plaça del Nord, 4
08024 Barcelona
www.fragmenta.cat
fragmenta@fragmenta.cat

Col·lecció ASSAIG, 74

Primera edició NOVEMBRE DEL 2022

Direcció editorial IGNASI MORETA
Producció editorial MARIA CALLÍS

Impressió i relligat ROMANYÀ VALLS, S. A.

© 2022 ANTONI BATISTA
pel text. Autor representat
per IMC Agència Literària

© 2022 FRAGMENTA EDITORIAL, S. L. U.
per aquesta edició

Dipòsit legal B. 20.566-2022
ISBN 978-84-17796-73-0

Amb la col·laboració del Departament
de Cultura de la Generalitat de Catalunya

RESERVATS TOTS ELS DRETS

*Las cuatro fuentes claras que del prado manaban
los cuatro evangelios, eso significaban*

GONZALO DE BERCEO (1198-1264)

ÍNDEX

PRO-LOGOS	9
LLIBRE I: <i>Crònica. Déu editor</i>	17
LLIBRE II: <i>Assaig. L'evangeli mediàtic</i>	33
1 <i>Plantejament · Inventio</i>	35
2 <i>Nus · Dispositio</i>	44
3 <i>Desenllaç · Elocutio</i>	52
<i>a</i> Caràcter comunicacional dels evangelis	52
<i>b</i> Similituds entre evangelistes. Validació recíproca	52
<i>c</i> Missatge direccional. Protagonisme del receptor	53
<i>d</i> El gran comunicador	61
<i>e</i> Jesús, mestre	69
<i>f</i> Jesús, Déu	71
<i>g</i> Fariseus/diàble, els antagonistes	72
<i>h</i> Malalts i miracles	76
<i>i</i> <i>Tu es Petrus</i>	78
<i>j</i> La dimensió semiòtica dels evangelis. Deontologia	81
<i>Bibliografia</i>	85
LLIBRE III: <i>El periodisme de la vivència segons sant Joan</i>	87
<i>Viatge de la realitat a la ficció</i>	91
1 <i>L'evangeli lògic</i>	91
2 <i>La llum d'Efes</i>	97
3 <i>Al peu de la creu</i>	116

4	<i>Els clandestins</i>	124
5	<i>Immersió espiritual i moment musical</i>	136
6	<i>Al principi fou el Logos</i>	149
7	<i>La font anònima obre una línia de recerca</i>	168

PRO-LOGOS

EL CRISTIANISME PROPOSA un déu únic en tres persones. Un enigma d'entrada que va donar lloc a múltiples interpretacions i a les heretgies consegüents. El va proclamar dogma de fe el Concili de Nicea, convocat per Constantí el Gran l'any del Senyor 325, fet que va suposar la legalització d'una religió fins llavors proscribida, perseguida, jutjada, condemnada i fins martiritzada. Els primers tres-cents anys de cristianisme van ser, no obstant això, fecunds en la teoria i en la pràctica de la història de la bondat universal. Encara avui s'invoquen aquells orígens quan, precisament a conseqüència de la bigàmia entre la fe i el poder que va casar l'emperador, tants creients honestos refugien els dubtes i els pesars en el temps honest que va precedir la simonia i la pederàstia. Encapçalats per un papa que, per al seu nomenament, va invocar aquell Francesc humil en qui cap papa anterior s'havia vist reflectit en veure's de blanc al mirall per primera vegada.

Les «persones» són la conseqüència llatina de les *πρόσωπα* gregues —en transliteració fonètica, *prósōpa*—, que eren les màscares que es posaven els actors per representar els seus personatges, la funció que avui exerceixen maquilladors i caracteritzadors. Déu era el gran actor, en el sentit més perfecte de la paraula, «el que fa» —sentit que hem recuperat en el vocabulari jurídic-polític—, i es representava en tres subs-

tàncies, cadascuna amb el seu paper. Es va presentar amb la figura geomètrica del triangle equilàter, per donar a entendre paritat i confluència, i després la iconografia, amb la complicitat de malvats imatgers, va fer estralls que no van beneficiar gens el sentit equànime de la matemàtica teològica.

Fer un déu visible partint de les seves persones invisibles no va ser afortunat; va ser més aviat contradictori, per això Déu es va humanitzar en Jesús de Natzaret i va admetre el retrat de mil cares i mil artistes, però va ser bona idea per donar a entendre la complexitat extraordinària del fenomen metafísic per simpatia amb la bellesa. Els avenços científico-tècnics ens permeten donar nous enfocaments a la Trinitat. Em permeto aventurar en aquest sentit que aquelles ciències positives que van matar Déu, van afusellar-ne les imatges i van multiplicar ateïsmes racionalistes, tal vegada evolucionin cap al contrari, i en un futur no gaire llunyà ens ajudin a afirmar Déu més que no pas a rebatre'l.

Els ordinadors, que s'han ficat en la nostra vida, han destrossat el sistema decimal fins a fondre el metre patró de Sèvres, un aliatge de platí i iridi que s'evapora en el gresol d'un accelerador de partícules fins a comptar en base dos, el sistema binari que regeix la intel·ligència artificial. Aquesta intel·ligència artificial superarà la cerebral com la ficció va superar la realitat des que Sherlock Holmes, probablement col·locat de cavall, va arribar a fer que el doctor Watson s'ho cregués, tasca gens fàcil davant qui practicava la medicina allòpata i no estava per a homeopaties ni herbolaris. I va inventar les *fake news*.

La trigonometria ja va anticipar aquest Déu científic resistent a l'anticlericalisme. Gràcies a ella, l'ésser humà va arribar a l'espai en el qual sempre s'han empadronat els esperits: el

cel de la Bíblia, el cel al qual volen les ànimes lliures dels cossos, la ingravitació que va predir sant Agustí quan, al segle v, va definir l'ànima com «allò que no pesa». A mitjan segle xx, els jocs de les intel·ligències múltiples de Gardner donen sortida a un sistema ternari: les cotes més altes de la física del pensament pensaran en base tres. Martin Gardner va ser filòsof, però va desenvolupar el pensament en les matemàtiques... I es va guanyar la vida com a periodista. En base tres creixeran els ordinadors de fibra òptica que relegaran a la prehistòria els que avui venerem com a últims, dels quals adorem la forma de poma de Steve Jobs —una poma que va ser el fruit paradisiac de l'arbre de la ciència del paradís terrenal. La vida quàntica, on es troben la matèria i l'energia i on pot explicar-se l'eternitat de l'esperit en virtut de la fórmula d'Einstein.

Aquest llibre parlarà de Déu des de les ciències de la comunicació, i pretén que la nova epistemologia de la metafísica que proposa comenci per la implicació de la retòrica clàssica entre forma i fons, sistema binari, però parlant d'un actor ternari, un Déu al qual anomenaré periodísticament «font» sense ni tan sols forçar la semàntica, perquè el Déu font de vida travessa la Bíblia, i amb l'aigua mística que regala, bateja. «Las cuatro fuentes claras que del prado manaban | los cuatro evangelios, eso significaban», va escriure Gonzalo de Berceo quan es va començar a escriure en castellà, i La Rioja es va fer denominació d'origen sense sortir dels seus versos, que ja parlen del bon vi. Entre els quals, aquests dos que prenc com a cita d'encapçalament.

M'agrada el Déu trinitari i aquest llibre es divideix en tres llibres que s'han escrit en tres registres literaris diferents. Si els que escrivim violentem pacíficament els murs que sepa-

raven els gèneres, com volem que no practiqui la hibridació genètica davant del Gènesi més monumental de la història de la humanitat!

El Llibre Primer és una crònica, amb l'apassionant repte de la ucronia de fer una enumeració discursiva de fets que van succeir abans que el calendari posés el comptador a zero precisament per motius de regeneració de les Escriptures. Si Heròdot d'Halicarnàs va ser el primer historiador, va ser també el primer periodista, perquè aquest va ser el seu codi formal. Després Juli Cèsar va patentar el present històric, i passem el Rubicó amb ell cada cop que llegim que el travessa. ¿Què seria del nostre periodisme sense el present històric, que ens autoritza a llançar l'ahir a la paperera digital? He temptat de fer del periodisme el metallenguatge actual de l'Antic Testament.

Fer periodisme del passat. No hauria pensat mai que fos possible, però avancem a mesura que provem d'assolir utopies. Ha sigut el mateix periodisme el que m'ha suggerit que calia desafiar fins i tot el seu dogma més petri, el de la veneració de la notícia, del que és nou. Avui el periodisme es conjuga en temps real i en futur, perquè hem decidit que tot el que compta és altament fungible i caduca sense que tingui temps ni de ser envasat en el paper que va fer-li el llegat més preuat: els periòdics.

Per proveir el mercat mediàtic, hem manufacturat la matèria primera de la realitat tot inventant, hem provocat la realitat per poder relatar més coses de les que ens oferia, i fins i tot hem clonat personatges gràcies a la biotecnologia dels *reality shows*. Però en el passat hi ha molt de periodisme: es tracta simplement de relatar la història amb la nostra tècnica de relatar històries, que difereix de la dels historiadors —que, al

contrari dels citats, van decidir no fer periodisme. És més que un joc de paraules, és la proposta d'una nova epistemologia.

Em plantejo, doncs, fer periodisme d'alguna cosa que, suposant que succeís —i, si va succeir, suposant que succeís com la història ens diu que va succeir—, va ocórrer quan encara no existia el temps i es va explicar per primera vegada aproximadament des d'on som en positiu, + segle XXI, fins on érem en negatiu, - segle XXI. I entre aquest dos mil i aquell dos mil, en la bisectriu dels dos mil anys abans i els dos mil anys després, el personatge de Jesús de Natzaret, que torna a posar les busques dels calendaris a l'hora. Els anys són anteriors o posteriors al seu naixement. No mesurem el temps històric en funció del gran emperador August, que va ser coetani d'aquell segle primer de conqueridors i artistes, i té un lloc capdavanter en la historiografia. No comptem el metrònom llarg de la història pels monuments literaris d'Horaci i Ovidi, ni per la filosofia de Sèneca, sinó per un Crist que, des d'aquest punt de vista, va ser pràcticament imperceptible. Perquè mesurem el temps, que és ciència pura, des de la metafísica. Heus aquí, príncep Hamlet, la qüestió que vós vau recitar.

Un text com el que teniu a les mans necessita un aval de credibilitat. Dec als meus lectors un certificat de versemblança tan raonable com sigui possible. Per això, el Segon Llibre és un assaig, que parteix d'una recerca apta per a revista científica d'impacte acadèmic. Però, com és sabut, aquests articles, que avui dia necessiten set pàgines només de normes d'edició, no s'escriuen per ser llegits sinó perquè computin curricularment, i acostumen a ser, consegüentment, il·legibles. La funció de l'assaig, certament un gènere literari, és trencar el malefici de la criptografia i, si és possible, embellir

el que s'escriu per ser llegit i no desxifrat. M'he escarrasat perquè fos així, encara que en aquesta part no he pogut prescindir de cites d'autoritat degudament referenciades i dirigides a una bibliografia final.

A la llum de la teoria de la comunicació i del que atorga ciència al periodisme, vaig estudiar els evangelis. Fins que va arribar aquell moment màgic en què necessites que les paraules s'alliberin de la força de la gravetat i s'enlairin per trobar allò que no va dependre'n mai. L'assaig creix sobre els tres evangelistes anomenats molt gramaticalment «sinòptics»: Mateu, Marc i Lluç.

El Quart Evangeli, atribuït a Joan, a Johannes, m'indueix al reportatge en forma del que avui anomenen «no-ficció», això és, contar realitats amb els recursos narratius de la novel·la. Permetent-me que en algun moment la ficció també sembli real, en el sublim intercanvi de gèneres, un meravellós holograma escrit, la substància verbal de l'holografia. Afegeixo a aquesta categoria el punt de vista, imprescindible en la definició narratològica. Ho denomino «periodisme de la vivència»: aquell en el qual el narrador s'implica en la narració, bé perquè n'ha estat partícip, bé perquè l'ha cobert informativament o l'ha investigat acadèmicament, i, per tant, encara que sigui en la forma indirecta de la mediació, pot ser-ne part.

És evident que aquest tipus comunicatiu només el pots practicar quan tens una edat que t'ha subministrat episodis nacionals, t'ha alliberat de la immediatesa de la notícia i ha convertit el teu periodisme en objecte d'un periodisme posterior o de l'estudi universitari. Durant anys redactem en tercera persona, expliquem el que succeïa des de la distància. Fins que, amb el pas del temps, els que explicàvem esdevenim susceptibles de formar part del que s'explica. Això admet

la primera persona... Moderant el risc que el jo gramatical es converteixi en ego psicoanalític, que la signatura es cruspeixi el nom.

En aquesta comesa dec molts recursos als nord-americans, que van crear escola: Truman Capote va començar *A sang freda*, Tom Wolfe va encendre *La foguera de les vanitats* i, en la postrealitat del metaperiodisme, Ernest Hemingway va narrar la Guerra Civil Espanyola des de la realitat i des de la ficció i les va entaforar en vasos comunicants (comunicants!) perquè, ja en el nostre avui, Philip Roth escrivís novel·les convertint-se ell mateix en personatge, amb el seu nom i la seva circumstància, amb les seves creences i ideologies, al seu barri i al seu país. Cap allà m'encamino en el Tercer Llibre, que té Johannes com a protagonista.

El text original de Joan va ser escrit en grec clàssic, cosa que significa que es comprèn en les claus lingüístiques de la nostra cultura. És una llengua el coneixement de la qual he anat conreant a partir del moment adolescent en què vaig conèixer la fascinant aventura intel·lectual de descobrir un alfabet nou. Així que m'he permès —gairebé diria que m'he regalat— fer la meua pròpia traducció i comparar-la amb altres traduccions, amb propostes etimològiques que en ocasions poden allunyar-se de l'ortodòxia hermenèutica en pro d'una anàlisi que eixampla el model interpretatiu i que aporta, des d'una especulació respectuosa que la teologia permet que sigui infinita, nous plecs de sentit.¹ I això, unit a un estudi en profunditat dels seus hermeneutes, m'ha induït a la

¹ Agraïxo a Eloi Creus, doctor en filologia clàssica, i a Maria Callís, filòloga i escriptora, correctora i editora del llibre, les seves importants aportacions en tot aquest capítol i en general en l'edició tan complexa d'aquest text.

recreació d'un personatge i el seu temps.

Des del mateix principi, Johannes afirma que primer de tot va ser el λόγος, el *logos*, aquest sufix que afegim als tractats de totes les disciplines del pensament. N'he comptat una trentena, perquè el diccionari permet buscar pel prefix, però ignoro en quantes veus s'afegeix com a sufix: és el del *traumatòleg*, l'*egiptòleg* o el *teòleg*. El de les tan citades *metodologia* i *epistemologia*! En la tecnologia informàtica del pensament, entrem a l'ordinador «logant-nos», identificant-nos sota l'àlies anomenat *login*.² I també aquest inici que anomenem *pròleg*, això és, 'abans del principi'; un estat que no pot residir sinó en l'eternitat. El reportatge del periodisme de la vivència és el Tercer Llibre, amb voluntat intel·lectual de fregar la novella. I sobre una inversió tèrmica de la cronologia, del *crono-logos*, em llanço a reinventar el periodisme contant des del periodisme no pas el present, sinó el passat més llunyà; em sento llibre-lliure de prejudicis i dono curs a la ucronia sense trair ni un bri les hores i els dies que m'ocupen, ja que va ser aquell el moment dels profetes, i allò que van predir val per al nostre present, que va ser el seu futur, aquell futur que van veure amb teleobjectiu perquè nosaltres el televiséssim. Començo quan ni tan sols el temps havia començat a mesurar-se i algú anomenat Déu va posar ordre al Big Bang tot creant, per començar, la llum.

LLIBRE PRIMER
CRÒNICA

DÉU EDITOR

² El terme també podria relacionar-se etimològicament amb la forma *log*, 'tronc', i amb el quadern de bitàcola (*log-book*) al qual s'annotava la velocitat dels vaixells, mesurada històricament amb un sistema que emprava estrelles de fusta. Veg. C. T. ONIONS (ed.), *The Oxford dictionary of English etymology*, Oxford University Press, Oxford, 1966, p. 648-649.

EL DÉU DE L'ANTIC TESTAMENT parlava directament amb els seus missatgers, generalment amb to imperatiu, per dir-los el que havien de transmetre al gènere humà. Era, en sentit comunicacional, el més semblant a un editor, al propietari d'un mitjà que té a disposició cossos redaccionals que transmetran en el dial que ell digui; això sí, cadascun d'ells segons la seva freqüència i des de la pluralitat de veus, que des d'aquest particular mitjà cosmogònic s'anomena «lliure albir».

La diversitat dels periodistes veterotestamentaris es repartia en diferents seccions, com en qualsevol capçalera de premsa. El primer que va parlar amb Déu va ser Moisès, a qui s'atribueixen els cinc primers llibres de la Bíblia, el Pentateuc, base de la Torà que els jueus veneren amb unció. És Moisès qui narra l'origen del món, el Gènesi d'arrel grega vàlida per a tots els orígens, començant per la genètica, que és el cosmos del telescopi posat al microscopi.

«Déu» és la tercera paraula del Gènesi, precedida per la locució prepositiva «al principi»: «Al principi, Déu va crear el cel i la terra.» Pel text de Moisès plana el dubte metòdic de com s'ha d'anomenar Déu. Situar Moisès en

el seu espai i en el seu temps ens ajudarà a entendre els seus debats entre reflexió intel·lectual i qüestió de consciència.

Moisès va viure aproximadament entre el 1400 i el 1500 abans de Crist. La seva llegenda ens és coneguda sobretot gràcies al cinema; tant, que l'imaginem més amb el bell rostre de Charlton Heston a *Els deu manaments* que amb la imatgeria que el va precedir. Però encara que la imatge cinètica va superar l'estàtica, tal vegada cap Moisès és més ell mateix que el que va esculpir en marbre Miquel Àngel, mil anys després de la seva partida de naixement. Miquel Àngel va ser un d'aquells artistes iniciats capaços d'interpretar la metafísica, i probablement va veure Moisès amb les llums llargues del seu esperit abans d'esculpir-lo —en aquest cas seria més aviat retratar-lo. Es conta que, quan la peça monumental va estar acabada, l'artista li va demanar que parlés. Aquesta és la sensació que tindrà qui vagi a veure-la a l'església de San Pietro in Vincoli, al cèntric barri de Monti —molt a prop del restaurant Da Cesare, on fan el millor *risotto* de tòfona de Roma.

Al segon llibre de la Torà, l'Èxode, Moisès es descriu a si mateix i s'expressa en to autobiogràfic, però en tercera persona, la qual cosa suggereix o bé el recurs retòric que en els nostres dies va explotar Philip Roth —el novel·lista nord-americà que va merèixer el mateix Nobel que van donar a Bob Dylan—, o bé un dictat a un amanuense o «negre» —allò que els egipcis denominaven «escriba». Moisès va ser de cultura egípcia, i de molt alta cultura, perquè el faraó el va considerar el seu fill i va valorar la seva saviesa per sobre de la del seu fill biològic, aquell Ramsès que veiem amb la testa alopècica de Yul Brynner.

És precisament aquest *background* egipci el que ens pot suggerir l'elecció semàntica de la denominació de Déu. Moisès llegia jeroglífics, per tant el seu Déu va ser imatge abans que paraula, va ser emoticona: els dispositius mòbils del futur ens fan comprendre millor el passat. La *-sèmia* ve del simi i hi torna, i la paraula ve del jeroglífic i hi torna.

Els egipcis piramidals veien Déu mirant el cel, per sobre dels seus caps i de la seva posició social, en la dialèctica senyor-servidor, que avui és políticament incorrecta però que llavors formava part de la normalitat. Déu era al cel i hi continua, en formats que varien segons les cultures: «Glòria a Déu a dalt del cel», «Pare nostre, que esteu en el cel». Les primeres paraules que van sorgir com a evolució fonètica de les imatges pètries traduïen aquells símbols per «el senyor de dalt». Podem inferir-ho gràcies als estudis de Karlos Almorza Arrieta, que va comparar l'escriptura jeroglífica amb l'èuscar, una de les primeres llengües parlades que per fortuna ha arribat als nostres dies. «Déu», en llengua basca, és *Jainkoa*, paraula derivada de *Jaungoikoa*, això és: *jaun*, 'senyor', i *goikoa*, 'de dalt'. A més, *jauna* és una addició de *jabe*, 'amo' i *ona*, 'bo': aquell Déu de Moisès era, per tant, 'el bon amo', 'el senyor de dalt', amb la bondat com a atribut essencial. Heus ací, doncs, el «Senyor» present en totes les litúrgies jueves i cristianes, repartit entre bellíssimes llengües i senador de l'Imperi Britànic: «Lord».

Però a Déu no li va agradar que l'anomenessin, perquè entenia que la seva infinitud quedava limitada si s'encabia en una paraula, que és la praxi d'impressors i tipògrafs. En el seu paper d'editor, Déu va ordenar al director del periòdic que no pronunciés el seu nom, i va decidir que a aquest efecte la millor opció era dotar-lo d'una forma verbal fonèticament

impronunciable: el tetragrama YHVH, sense vocals, això és, de vocalització impossible, del qual parlarem més endavant.

Moisès va tenir diverses converses amb Déu; es pot dir que l'Editor i el director tenien una relació fluida. Fruit de l'administració del quart poder com a pressió, el faraó es va veure obligat a alliberar els hebreus que tenia esclavitzats, que al cap dels anys van formar un país que també perviu entre nosaltres amb el nom d'Estat d'Israel i que continua enfrontat a Egipte després de la vuitena plaga, l'anomenada Guerra dels Sis Dies. Moisés es va reencarnar en aquell Moshé Dayán que el 1967 va reconquerir la muntanya del Sinaí, on l'Editor li havia imprès en pedra, com si fos un jeroglífic autèntic, les taules de la Llei. Una llei que els jueus van desplegar en múltiples reglaments i que els que no són jueus veuen com una digitalització —el dit de Déu— de la llei natural, que miren d'observar amb diferents matisos per conèixer harmònicament.

La relació entre premsa i poder quedava definida, i es va eixamplar quan Déu va establir relació directa amb un rei, David, l'estrella de sis puntes del qual és avui el símbol del seu poble. Coneixem aquella teocràcia gràcies als dos llibres de Samuel i als poemes que el mateix David va escriure amb lletra i música per interpretar ell mateix amb acompanyament de corda. Naixia el cantautor.

Els Salms estan concebuts sense pecat significador, més per ser sentits que no pas escoltats, i són fonamentals en les cerimònies de totes les advocacions dels monoteismes occidentals. Amb els Salms vivim i morim, perquè «el Senyor és el meu pastor: no em manca res...»: el Salm 23 (22) ha transcendit creences i no creences gràcies als centenars d'enterraments de la filmografia americana.

Els Salms es van escriure per ser cantats, lligats a melodies tradicionals hebrees que el seu mateix autor, el rei músic David, va entonar abans que l'amanuense en nòmina les passés a pergamí. Aquesta musicalitat els confereix el do de la metafísica que comporta l'art de les muses, la incorporèïtat de les ones sonores que han recreat des del gregorià fins a Bach i que en els nostres dies Hug Banyeres, l'organista filòsof de la catedral de Lleida, s'ha encarregat de demostrar acadèmicament encreuant Bach i sant Tomàs en una tesi doctoral irrepètible, defensada *cum laude* a la Universitat de Barcelona el 24 de gener de 1997.

Una qüestió molt interessant que suscita Samuel és com podien discernir la veu de Déu, com donaven fiabilitat als missatges de l'Editor, si és que el van veure mai o només el van sentir. No s'estranyin: la majoria de periodistes no han parlat mai amb els seus editors —ni tan sols els han vist—, que viuen en plantes altes que són transsumptes celestes. O s'atrinxeren rere vidrieres generoses amb vistes a les seves ciutats o, en ocasions molt especials, com és ara per Nadal, s'encarnen, amb pessebre inclòs, i conviden els seus pastorets a canapès i a una copa de cava i es presten a l'adoració del besamans. En els meus meravellosos anys de redactor de *La Vanguardia*, vaig adorar el comte de Godó pare, fill i esperit sant: dono fe del que dic. No sense deixar al tinter que van ser uns bons patrons —terminologia de l'esperit— i van honorar l'alta representació que els concedeixo.

Samuel va relatar amb precisió com va donar credibilitat a la veu de Déu. Era un adolescent que, en la imprescindible fase de somnolència o sofrologia que requereix l'afer, va sentir una veu que el cridava. Va creure, seguint el dictat de la lògica, que era la del seu mentor, el sacerdot Elí, i es

va presentar davant seu. Elí el va aviar de nou al llit perquè no era ell qui el cridava. A la tercera presa de la mateixa seqüència, «Elí va comprendre que era el Senyor qui cridava el noi», i li va recomanar respondre: «Parleu, Senyor, que el vostre servent us escolta». Es va iniciar la conversa i Samuel ja va saber quines eren les singularitats acústiques de la veu de l'Editor. Ho relata a l'encapçalament del Primer llibre de Samuel, en forma del que periodísticament anomenem *lead*, el que va davant, el líder.

¿Us heu aturat mai a identificar amb quina locució ens parlen les veus interiors? Les conegudes les coneixem, fins i tot quan se n'han anat i més falta ens fan. Aquí hi ha sempre els nostres pares, amb els seus tons i els seus timbres, amb les seves intensitats, supervivents d'ells mateixos. Fins i tot hi ha els que creuen que poden enregistrar-les amb magnetòfons connectats a l'espiritisme. Aquí hi ha els nostres millors amics, amb altaveus ultrasònics de freqüències altíssimes. Les seves maneres de pronunciar, els seus girs originals, fins i tot els seus barbarismes, estan sempre disposats a dir-nos alguna cosa. És quan busquem compulsivament el mòbil per sentir aquests últims missatges que no hem esborrat i dubtem si trucar al núvol per si de cas responen.

Tot el que és corpori és relativament senzill, fins i tot en mode anímic, perquè ho hem guardat a la fonoteca de la memòria. Però ¿quina veu té Déu? ¿El diable també en té, de veu?

Els que resem des de la baixa intensitat d'una fe sense pretensions beatífiques tenim aquest problema, la síndrome Samuel; a més, no tenim Elí al costat perquè ens doni la seguretat que la veu que ens interpel·la és la de l'Editor. Els que senten que Déu els convoca al servei vocacional en principi

ho tenen més clar: tenen un amplificador més bo, encara que el temps els anirà subministrant alguna interferència, que arreglaran o farà que se secularitzin si és que és Eva qui rememora el seu pecat i se'ls mostra en pilota picada un minut abans de la fulla de parra. O si és Adam qui fa fer un gir de 180 graus a la brúixola del masclisme genètic del Gènesi i és ell qui es cruspeix la poma i ofereix a la dona un cos a semblança de Déu, i a sobre d'algunes de les escultures i pintures que l'han afavorit més.

¿Amb quina veu parla l'Editor als qui no saben reconèixer-lo? En principi, això depèn de la relació entre la quantitat de creença i la potència del missatge. Qui creu massa —digui's dogmàtic, fonamentalista, talibà o psicòpata— pot identificar com a missatges divins autèntiques barbaritats. Però feta l'excepció, fixem-nos en la regla de les persones normals, de bona fe en total puresa semàntica. Aquestes persones identificaran com a missatges divins o divins missatges els que transmetin bondat, generositat, comprensió, tolerància, amor... Tots els excedents positius d'humanisme que, per desgràcia, tan sovint donen números vermells, dèficits i fallides en el compte d'exploració de la política. Però el missatge és el principi del discerniment. Fins que, si t'ho plantejes i estàs decidit a posar-hi to, arribarà un moment en què la veu de l'Editor s'haurà reiniciat i serà sempre la mateixa. Ja no serà necessari buscar-ne el missatge, com a Samuel ja no li va caldre consultar res més a Elí, perquè s'havia gravat la freqüència de veu al mòbil, fins i tot amb gràfiques sinusoidals d'oscil·loscopi.

Sentir el diable parteix d'un supòsit discutible fins i tot per a molts creients. ¿Existeix el diable? Si ja és difícil donar versemblança a la corporeïtat dels esperits, donar-ne a l'es-

perit del mal serveix per apujar nota. Convinguem periòdicament que les fonts essencials i contrastades d'aquest llibre creuen en el dimoni, i que Jesús va tenir-hi diversos vis-a-vis certament traumàtics. Sabem sobretot que Jesús va ser el primer exorcista i el va expulsar de molts cossos de la nena de *Poltergeist*, i que «l'adversari», que era el que significava en hebreu *xatan* abans que la traducció l'inscrivís al registre civil, el va temptar oferint-li plaers, notorietat i poder, la qual cosa indueix a pensar que aquella malignitat continua viva, és entre nosaltres i empastifa la biosfera. Aquesta veu interior també s'identificarà, doncs, pels seus missatges. Però com que l'art ja va pensar això imitant la naturalesa, tenim diverses opcions. Podem considerar que la veu del diable és la de l'escena final de l'òpera *Don Giovanni*, de Mozart, cridant des de la gravetat del baríton al pecador perquè el segueixi fins a l'infern. O és el Mefistòfil que llegim al *Faust* de Goethe. O Robert de Niro en el paper de Louis Cyphre, pronunciat «Lui-Zaifer», Llucifer, en el film *El cor de l'àngel*.

A més dels esmentats, l'Editor de l'Antic Testament va tenir altres recursos per dirigir-se a l'audiència, de múltiples llengües i cultures. El periòdic es va dotar de seccions i corresponsals, i el missatge va créixer en tiratges i índexs d'audiència; tants, que segles després va caldre inventar un paper finíssim per aprimar els lloms de les seves cavalcades, que es va denominar, esclar, «paper bíblia». Davant tants missatges i receptors, els redactors es van professionalitzar.

Els més freqüents eren els anomenats «profetes», paraula que literalment significa 'els que precedien els fets', i consegüentment ells els anunciaven. Quan el periodisme va sorgir com a gènere literari, convinguem que al segle XIX

dels nostres Larra i Mañé i Flaquer —encara que també els admetem il·lustres antecessors—, conjugava els verbs en temps passat. Escrivia sobre el que havia succeït, amb els retards consegüents per causa d'unes transmissions precàries a través del telègraf i el telèfon que abocaven a una sèmia de tam-tam sioux i a una oralitat de casaca blava, i que havien de traduir-se en les tipografies de plom plomós que solcaven el paper gairebé a pic i pala. Això, abans d'entrar en els monstres mecànics anomenats rotatives, que fabricaven periòdics igual que segregaven exemplars els torns, els telers o les màquines-eina.

La notícia va arribar en passat fins que el temps es va devorar a si mateix, i en entrar al segle XXI, va començar a escriure's mentre ocorria: el redactor la teclejava a l'ordinador portàtil mentre succeïa. No obstant això, en la trepidant velocitat del moviment uniformement accelerat del temps, això també va patir obsolescència programada: amb el que es feia en present la indústria mediàtica no tenia prou matèria primera per proveir el mercat del trust multimèdia i les multinacionals. Va necessitar llavors conjuguar els verbs en temps futur, anticipar el que passaria, i establir així una connexió de retorn al passat dels profetes.

Va haver-hi quatre profetes majors i onze de menors. Es classifiquen en funció del *share* i del potencial mediàtic de les seves exclusives. Isaïes, Jeremies, Ezequiel i Daniel van ser *The New York Times*, *The Washington Post*, *The Times* i *Le Monde*. Entre els altres, hi hauria els de més a prop: *l'ABC*, *El País*, *El Mundo*, *La Vanguardia*, *l'Ara*, *El Punt/Avui*... L'editor era Déu, i si per no desmerèixer-lo hem de posar-li nom, no se me n'acut cap de millor que Katherine Graham, l'editora de *The Washington Post* que va aixecar el